

Magien i den levende musik

Interview med Sigurd Barrett

af Erik Lyhne

Søren Sigurd Barrett (SB) (f. 1967) er en dansk pianist, entertainer, komponist og forfatter. Spillede klaver første gang som 2-årig og skrev sine første børnesange som 6-årig. Første professionelle job fik han som 12-årig i 1979. Aktiv i mange orkestre, California, Trio de Janeiro, SB & The Cigars. Har turneret med disse orkestre i både Danmark, Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Rusland, Brasilien og Argentina. Cand.phil. i musikvidenskab fra Århus Universitet i 1992 med speciale i Russisk Rock Medvirket i TV-programmerne "Hit med Sangen", "Sigurds Ulvetime", "Sigurds Bjørnetime", "Sigurd & Symfoniorkesteret" og "Sigurd & Big Bandet" Børnekoncerter, både som solist og med eget band samt som solist hos DR Radiosymfoniorkesteret, Ålborg Symfoniorkester, Sønderjyllands Symfoniorkester og Storstrøms Symfoniorkester. Turné med DR Radiosymfoniorkestret i Kina og med Sigurds Bjørnetrio i Rusland 2005. Turne i 14 danske byer samt Tyskland med DR Big Band 2006. Han har i dag lavet over 250 TV-programmer, optrådt i 17 lande og udgivet 14 cd'er, 16 bøger samt en række videoer, dvd'er mv. Tildelt Dansk Musiker Forbunds Fatterpris 1992, Viborgs Turistpris 2003, Holstebro Musikteaters Publikumspris 2004, Årets Jordbærpris 2004, KLF Kirke & Mediers TV-pris 2004, Rasmus Klump-prisen 2004, Wilhelm Hansens Musik-formidlingspris 2004, Bakkens Oscar 2007 og Prinsens Børnekulturpris 2008. Tildelt Radiosymfoniorkesterets ærespris Erik Holms Legat i 2003 og desuden udnævnt til Radiosymfoniorkesterets Børneambassadør i 2003.

Hvordan var din barndoms musik?

Min barndom var fyldt med musik. Begge mine forældre var lærere og min fars altoverskyggende interesse var den klassiske musik. Jeg forbinder altid søndagsformiddage med kammermusik. Den klassiske musik blev spillet i radioen og på plader. Som ung havde min far også strygekvartetter hjemme at øve. Det husker jeg dog ikke bevidst, men musikken har nok lagret sig alligevel.

Jeg har fået at vide, at jeg begyndte at spille klaver som to-årig. Jeg sad og hamrede i tangenterne, som alle børn gør. Det udviklede sig efterhånden til, at jeg legede med tonerne med en finger for at finde melodierne. Det var min første indgangsvinkel til at spille efter gehør. Som barn var jeg overhovedet ikke interesseret i den klassiske musik. Det var den rytmiske musik der tiltalte mig. Jeg hørte gerne på Kim Larsen, og kunne slet ikke forstå, at der ikke var trommesæt med i den gruppe, der hed Mozart.

Jeg er opvokset som enebarn så klaveret blev min legekammerat. Jeg var desuden adoptivbarn, så jeg har måske følt, at jeg blev nødt til at præstere noget for ikke at blive givet væk igen. Det jeg kunne yde var at spille. Jeg tror at optræde og være god til at spille, har været en form for eksistensberettigelse på et ubevidst niveau.

Da jeg var seks år startede jeg med at gå til klaverspil. Jeg havde fyldt en pose op med tøjdyr, og brugte 12 minutter af klavertimen på at arrangere alle tøjdyrene ovenpå klaveret, før jeg spillede så meget som en tone. Klaverlæreren sagde til min far, at jeg vist ikke var helt klar til at spille endnu. Så ventede vi et år, hvor jeg startede igen uden tøjdyr. Jeg gik der nok 3 - 4 år. Det

interesserede mig ikke meget, men nu er jeg glad for den spilletekniske grundskoling, jeg fik dengang.

Hvilke musikalske oplevelser har du fra din skoletid?

Desværre er det mest negative erindringer, jeg har fra min skoletid. Det var ikke et fag, der var meget fokus på fra elevernes side. Det handlede mest om at kunne spille fodbold. Det kunne jeg ikke, for jeg har altid været lidt bæløjet og kan ikke gribe en bold. Jeg var lidt en særling, for jeg spillede musik i stedet for fodbold. Min lærer fandt ud af, at jeg kunne spille klaver, og bad mig om at spille i timerne. Jeg tror, mine skolekammerater synes, jeg var irriterende. Der var i hvert fald ingen positive oplevelser med musikken i de små klasser. Jeg ville sådan set bare gerne spille, men janteloven ramte for jeg skulle ikke føre mig frem. Jeg blev også drillet som klassens tykke dreng. Så det var ikke så rart. Det fik den konsekvens, at jeg "stak piben ind" og holdt lav profil overfor mine kammerater. Jeg blev faktisk drillet så meget, at jeg måtte flytte skole. På den nye skole holdt jeg min musik helt for mig selv, for ikke at risikere at komme i farezonen igen. På den nye skole havde musiklæreren haft min far som musiklærer i skolen, så han vidste godt, at jeg kunne spille. Da jeg kom op i de større klasser, spurgte han, om jeg ikke ville spille til skolekoret. Det var nok omkring 7. klasse. Det ville jeg gerne, og det var første gang, jeg oplevede at musik har en samlende effekt og kan skabe venskaber. Ud af skolekoret blev der dannet et pigekor, der hed Sekvens. Jeg var pianist for koret, og vi rejste i mange lande. Her lærte jeg også at lave korarrangementer. Samlet set har mine musikalske oplevelser i skolen været lidt blandede.

Hvornår begyndte du at optræde?

Jeg fik min første forespørgsel, da jeg var 12 år. Min morfar spurgte, om jeg ville spille til hans 70 års fødselsdag. Det kunne jeg få 300 kr. for. Jeg fortalte ham, at jeg kun kunne 12 melodier. Han sagde, at jeg bare kunne spille dem flere gange. Herefter kom der flere forespørgsler, og jeg begyndte at spille selskabsmusik som en slags barnestjerne.

Min far kørte mig ud og stillede orglet op, og jeg spillede til forskellige fester. Jeg brugte alle mine konfirmationspenge til at købe en rytmeboks, der gav mere fylde i lyd billedet.

For mig var denne del af mit liv adskilt fra skolen, for jeg holdt det for mig selv. Jeg skulle ikke have sagt noget om det, for ikke at komme i en situation, hvor jeg skulle drilles med musikken.

BØRN OG MUSIK

Hvordan fortsatte din karriere som musiker?

Jeg var som sagt involveret i pigekoret, vi rejste rundt med. Sideløbende med det var jeg med i et rockorkester, der var baseret på de gamle rock hits. Som 14 årig kom jeg med i et disco-orkester, som spillede over 400 jobs over fire år. Her fik jeg set alle landets diskoteker og lært håndværket som entertainer. Det var min virkelige uddannelse som musikhåndværker. Da jeg kom i gymnasiet, holdt jeg med at spille med dem, for det tog alle mine weekender. Efter gymnasiet var jeg på højskole og så blev jeg optaget på Musikvidenskabeligt Institut på Århus Universitet. Her spillede jeg bl.a. jazz og latin i Trio de Janeiro. Så kom mit pianoshow med høj cigarføring, og jeg kom med i "Hit med sangen" og spillede stort set alle steder i Danmark.

Da jeg var færdig med mit studium, flyttede jeg til København. Jeg havde indtil da aldrig tænkt, at børnemusikken skulle være en del af min karriere, men jeg skrev til DR og foreslog dem at lave børnetime. De indbød mig til at lave en prøveudsendelse, som blev til Sigurds Bjørnetime. Det blev et hit lige med det samme, og har nu kørt i ti år. Mit udgangspunkt var, at det skulle være "gør det selv" fjernsyn omkring mit flygel med lidt teater og en rejsegrammofon. Så kom bjørnen med, og det var ligesom, da jeg selv startede til klaverspil, hvor jeg havde alle mine tøjdyr med.

Hvordan udviklede Bjørnetimen sig, og hvordan fik du øje på musikkens betydning for børnene?

I begyndelsen var det en stor legeplads for mig, hvor jeg lidt for sjov begyndte at lave mine egne børnesange. Det faldt tidsmæssigt sammen med, at jeg fik mit første barn. Jeg havde tidligere som ung skrevet sange til det kor, jeg arbejdede med. Nogle af disse sange tog jeg op igen og brugte i Sigurds Bjørnetime. Spidsnæserne var også figurer, jeg havde tegnet, fra jeg var helt lille. Som udgangspunkt var min holdning til børn og musik ikke så velovervejede, men jeg fandt efterhånden ud af, hvor kraftigt et medie TV er, og hvor mange der fulgte mine udsendelser. Det var altså ikke ligegyldigt, hvad jeg spillede, og hvad jeg sagde.

Hvordan opstod ideen til Sigurd og Symfoniorkestret?

Jeg tænkte over, hvad jeg allerhelst ville formidle gennem mine udsendelser, og svaret var selvfølgelig musik. På det tidspunkt fik jeg en henvendelse fra Radio Symfoniorkestret, som gerne ville komme i mit lille studie, men det syntes jeg ikke var en god ide. Jeg syntes, de skulle have deres eget program. Deraf kom ideen med Sigurd og symfoniorkestret. Her præsenterede vi den klassiske musik for børn, og gennem programmerne fik vi præsenteret de enkelte instrumenter. De enkelte musikere fik fortalt om deres instrument, og pudsigt nok mente alle, at lige netop deres instrument er det bedste i hele orkestret. Programserien blev udviklet sammen med min studiekammerat Nikolaj Hansen. Gennem denne serie blev jeg meget bevidst om, hvad musik skal kunne for børn. Jeg mener egentlig ikke, at der er noget der hedder børnemusik. Der er god, og der er dårlig musik. Al musik kan i princippet spilles og bruges for og med børn. Man skal selvfølgelig tænke på perception og koncentration. Min erfaring er, at børn tænker meget konkret, og instrumental musik er abstrakt og uden tekst. Derfor har vi koblet små historier på musikken, for at få børnene til at kravle ind i den. Jeg oplever også, at børn ikke har så stor tålmodighed. For at tale i tv-sprog, så kræver de ofte en hurtig klipperytme for at hænge på. Vores koncept blev at tage stor symfonisk musik som Shostakovich, Wagner og Liszt op. Det spillede vi i små tre minutters uddrag, hvor vi sprang lidt rundt i musikstykkerne med udvalgte sekvenser. Vi håbede på komponisternes tilgivelse fra deres himmel, for vores mission var at få børnenes øjne åbnet for den klassiske musik. Derigennem håbede vi at gøre børn og voksne så interesserede, at de selv opsøgte musikken i dens fulde udstrækning.

MUSIKKEN GÅR DIREKTE TIL FØLELSERNE

Hvad tror du musikken betyder for børn?

Musik er meget væsentligt for børn, for her kommunikerer man på et helt andet niveau end gennem det talte sprog. Som jeg ser det, har det talte sprog mange begrænsninger. For børn er sproget hele tiden en abstraktion og en omvej. De skal så at sige gennem et ekstra filter for at formulere sig verbalt om det, de har oplevet med kroppen. Musik kan noget andet. Det kan gå direkte til følelserne. Hvis man genhører noget musik, så kan man genopleve duften af de blomster de duftede dengang, genkalde sig billeder af de situationer man var i, eller den parfume pigen havde på, da man kysede hende første gang. Der er ikke noget der kan genkalde disse oplevelser som musikken kan. Der er direkte adgang til vores følelser gennem den. Det gælder både for børn og voksne. Det er derfor, jeg oplever at musikken er så stærkt et sprog, som kan så meget som ordene ikke kan. Det er også derfor, det musiske sprog er så vigtigt at møde for både små og store børn.

Du startede selv med at lege med musikken. Skal musikken leges ind hos børn?

Jeg tror i det hele taget, at leg betyder meget i tilværelsen. Hvis vi går til livet på en legende måde, oplever vi meget mere både om hinanden, og det vi skal lære. Vi lever i et samfund hvor alt er meget struktureret og der ikke er så meget plads til leg. Mange voksne trækker alverdens planer ned over hovederne på deres børn, og det står tit i modsætning til, at børn bare ønsker at lege. Det gælder også med musikken. Når vi leger med den, når vi ud i krogene. Så bliver det meget bedre. Når jeg giver koncerter, leger vi også med musikken. Vi har nogle rammer, men i bund og grund ved vi aldrig lige, hvad vi spiller og hvordan. Vi leger med de rammer der er, og opbygger et sammenspil mellem musikere og publikum.

DANSK SANG OG SIGURD

Hvordan vil du skabe rammer for, at børnene kan blive en del af denne leg?

Der findes et hav af pædagogiske metoder, og der findes mange lege og sange man kan bruge. Jeg er dog ikke ekspert indenfor dette område. Mit arbejdsfelt har mere været at få børn til at opleve musikken, og få dem til at forstå den og derigennem forhåbentlig komme til at holde af den. Jeg har takket været forlaget Dansk Sang været i stand til at komme ud med vores materiale. Alle vores programmer med symfoniorkestret findes nu på en dobbelt DVD, og alle sangene findes på to cd'er. Til den boks har DS udgivet *Sigurd og Symfoniorkestret, Den store musikbog 1 og 2*, hvor Nikolaj (Hansen) og jeg gennemgår alle instrumenterne med sjove historier, quizzes og tegneserier. Vi har også lavet plakater med instrumenterne, som vi ved hænger i mange skoleklasser. Ydermere har Annette Gammelgård og Charlotte Simmelkjær udarbejdet en komplet undervisningsvejledning til det materiale Nikolaj og jeg har lavet. Bøgerne hedder *Idebogen 1 og 2, Sigurd og Symfoniorkestret*. Det er et kanon materiale, som jeg er stolt af at kunne anbefale. De er med til

at gøre musikundervisningen indenfor den klassiske musik meget mere tilgængelig. Disse bøger indeholder også mange legende tilgange til, at børnene bliver ført ind i materialet.

SIGURDEFFEKTEN

Der er nogen, der kalder din indflydelse indenfor udbredelsen af den klassiske musik for Sigurd-effekten. Du har formået at sætte en helt ny dagsorden indenfor dette felt. Hvad tænker du om det?

Jeg er ydmyg taknemmelig for at have fået mulighed for at formidle den klassiske musik. Men jeg er også stolt over det. Det forpligter også, for der skal ikke gå "pop og plat" i det. Min far, som i min barndom spillede den klassiske musik for mig, sidder nok oppe i sin himmel og glæder sig over det. Den klassiske musik er så skøn, og har levet i så mange år. Hvis man ignorerer den klassiske musik og ikke skaber en ordentlig grobund for den, så får man problemer med at fastholde interessen for den. Det gælder ikke blot i Danmark, men som jeg ser det, også rundt omkring i verden. Det er lidt som at fælde en regnskov. Det tager ikke ret lang tid, men det tager generationer for den at vokse op igen. Fødekæderne skal plejes, også i Danmark. Vi ser, at mange musikere i symfoniorkestrene pt. kommer fra andre lande, fordi vores egne musikere ikke er gode nok i konkurrencerne. Hvis den udvikling skal vendes, bliver vi nødt til starte med at starte med børnene. De skal have gode indfaldsvinkler til den klassiske musik. Det er et kæmpe arbejde der ligger forude.

Hvordan kan det gøres, så børnenes mulighed for en legende tilgang også tilgodeses?

Det kan godt være et problem, for der er så mange konventioner omkring den klassiske musik, som jeg ikke umiddelbart bryder mig om. Jeg har et slags "had – kærligheds" forhold til det, for det er også højtideligt og stort når orkestret sidder i kjole og hvid og spiller, og man ikke klapper mellem satserne. Men jeg tror, at vi skal tænke lidt mere folkelighed omkring den klassiske musik. Det er som sagt ikke fordi, jeg ikke bryder mig om den elitære del af den klassiske musik, men for at skabe en grobund for den klassiske musik, skal vi gøre den tilgængelig på en folkelig måde. Det vil jeg gerne arbejde på.

Når jeg kommer rundt på institutionerne, spørger jeg altid, om hvilke cd'er de har til at spille for børnene. Det er næsten kun MGP musik. Der er ingen jazz og klassiske cd'er. Jeg opfordrer dem til at skaffe noget klassisk musik. Det viser sig nemlig, at den klassiske musik går ind hos børnene. De spidser ører og bliver optaget af det. Nogle gange sætter jeg børn til at tegne til forskellig musik, og man kan tydeligt se, hvordan musikken påvirker deres måde at tegne på. Den klassiske musik skaber ro på en helt anden måde.

Har du opdraget dine egne børn med musik?

Musikken har været i vores hjem altid, som den også var i mit barndomshjem. Min kone er operasanger og vores naboer er også musikere. Så børnene er omgivet af musik. Men min største dreng er meget optaget af en af de eneste genrer, der aldrig har interesseret mig, nemlig punk musikken. Han spiller guitar, bas og trommer og er i høj grad selvlært, men selvfølgelig har han været påvirket af de musikalske muligheder, der har været i vores hjem. Så jeg bliver på den måde konfronteret med en stilart, der ikke siger mig ret meget.

EN MUSIKALSK LEGEPLADS

Din egen musik består ikke kun af klassisk musik, men mange andre genrer. Hvordan skal de formidles?

Jeg spiller næsten alle genrer selv, men i min formidling har jeg koncentreret mig om de smalle stilarter. Jeg har også lavet en tv-serie, der hedder "Sigurd og Big Bandet", hvor vi lavede 14 udsendelser, hvor vi viste hele big bandet og alle instrumenterne. En præsentation lidt på samme måde som med symfoniorkestrene. På den måde håber jeg på, at vi har skabt en interesse for jazz-musikkens mange facetter. Jazzmusikken er også god til børn, for det er i den grad en stor musikalsk legeplads. I musikken er der ligesom på legepladsen nogle givne rammer. Man stiller sig f.eks. ikke i kø foran rutsjebanen, for så kan de andre ikke køre ned, men ellers er der plads til fri leg. Sådan er det også i jazzmusikken, der er bestemte kor man spiller i en rækkefølge men ellers er der dømt fri leg.

Mit næste projekt er "Sigurd og Operaen", der bliver sendt op til jul. Vi har lavet 4 tøjdyr, som mimer sangene, og vi har oplært fire operasangere til dukkeførere. De ligger nede bag flyglet og agerer. I den serie tager vi fat i bl.a. La Boheme, Nibelungens Ring, Maskerade og Aida.

Populær- og popmusikken vil jeg ikke gøre en indsats for, for den klarer sig fint og fylder meget i mange af TV's talent og musikkonkurrence programmer.

Børn bombarderes med musik. Hvordan skal vi forholde os til aktivt og passivt musikkonsum?

Jeg tror, vi kan skabe gode rammer for børn ved, at de voksne er gode eksempler selv, for det de mener, er vigtigt for børnene. Der er mange voksne, der er blevet stemplet umusikalske i skolen. Men heldigvis ved jeg, at alle kan synge. Så det handler om, at vi ikke i undervisningen eller derhjemme stempler vores børn som umusikalske. Det bedste, vi som voksne kan gøre, er at synge og spille selv. Det næstbedste er at give børnene musikalske oplevelser f.eks. til koncerter. Her kan de opleve musikens energi og påvirkning. Det er en stor fysisk oplevelse at opleve musikken. Den mærkes direkte i kroppen. Mange børn får fejlagtigt den opfattelse af levende musik, at det er noget der sker, når man trykker på en knap på keyboardet i legetøjsforretningen. Man behøver ikke spille selv, for det gør keyboardet af sig selv. Jeg har oplevet, at børn der trykker på mine klavertangenter, bliver forbløffede over, at der kommer lyde ud af det. De spørger, om det er sådan et gammeldags klaver? Musik er for mig ikke noget der kommer af sig selv. Det er et håndværk, som man skal være stolt af at kunne beherske. Børn skal vide, at man kan blive ven med et instrument, hvis man vil investere tid i venskabet. Det kommer ikke af sig selv. Børn skal også lære at kende forskel på levende musik og playback. De skal lære at kende til den magi, der er i at spille levende musik.

Du har været med til at indstifte en musikskole pris. Hvorfor?

Prisen hedder "Sigurd og Symfoniorkestrets Musikskolepris". Børn er omgivet af mange rollemodeller, der toner frem i x-factor, stjerne for en aften mv. Vi vil gerne med vores pris skabe rollemodeller indenfor den klassiske musik. Gennem den gulerod, det er at få vores pris, håber vi at kunne animere andre børn til at interessere sig for den klassiske musik. De børn, der får prisen, kommer ind til julekoncerten og spiller live med symfoniorkestret og får overrakt 25.000 kr.

LAD VÆRE MED AT KLYNKE

Hvordan ser du sangens år?

Sangens år har også været en måde at sætte fokus på, at det er dejligt med musik og sang. Jeg synes det er ærgerligt, at der er for få skoler, hvor der synges morgensang hver dag. Egentlig burde det være en god lov at starte skoledagen på den måde. Der er mange grunde til at synge. Man bliver glad, det har en samlende effekt, det er leg, det er samvær og så er det kulturbærende. Her tænker jeg kulturbærende, som noget der både fastholder vores danske kultur, men også åbner op for andre. Musik og sang kan samle, fordi alle kan synge. Når man synger, er der ikke noget hierarki. Det kan godt være, at nogen synger med en kraftig stemme, men det er ikke en konkurrence om at få en god karakter. Man synger for at blive glad og for at forstå det kunstværk som den sang, man synger, er.

Har du et godt råd til de kommende musiklærere?

Lad være med at have berøringsangst. Hop ud i det. Hav den musik med, du godt kan lide og spil den musik du elsker, for at vise din egen glæde ved musikken. Bed evt. børnene om at komme med den musik de kan lide, og hvis alle kommer med MGP så snak med dem om hvorfor, det er sådan. Du skal også provokere og prøve at være smagsdommer. Præsenter børn for den uventede musik, og lad dem lytte til mange forskellige genrer. Jeg synes, det er vigtig at musiklærerne tør gå i clinch med faget og få det gjort tydeligt og få det til at fylde på skolerne. Gå i gang med faget og prøv mange veje. Vi skal også bakke børnene op i det, de laver. Det vigtigste, jeg fik med hjemmefra, var opbakning fra mine forældre.

Vi skal tage musikfaget ligeså alvorligt som de boglige fag. Det handler også om, at vi ikke klynker over, at der ikke er ret mange timer i faget, men prøver at få musikken ind så mange steder som muligt. Syng i alle fag! Ingen dansktimer uden en dansk sang, ingen engelsktimer uden en engelsk sang og syng tabellerne i matematik. Musikken skal have sin plads og tages alvorligt! Hvis vi løfter i flok, så sker der noget med vores fag, og jeg håber, at vi gennem de næste ti år får sat en ny dagorden, hvor musikken og det kreative fylder meget mere.